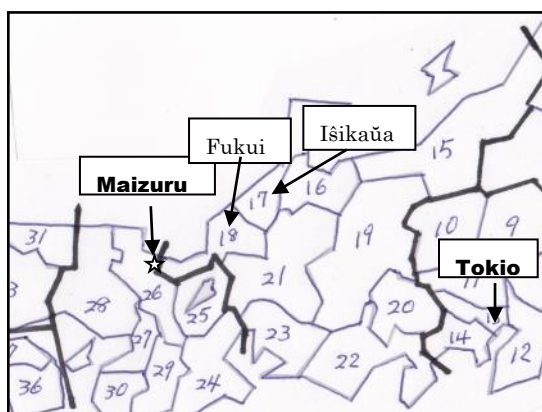

La 25an de aŭgusto 2016

600 mil japanoj estis retenitaj en Siberio

La 19an kaj 20an de aŭgusto okazis la 62a Tutjapana Patrino Kongreso en la gubernio Fukui kaj Iŝikaŭa. Mia edzino, aktivulino en tiu kampo, invitis min al tiu kongreso. Profitante tiun okazon, ni planis viziti “Muzeon de japanaj retenitoj en Siberio” situanta en la urbo Maizuru en la gubernio Kioto.

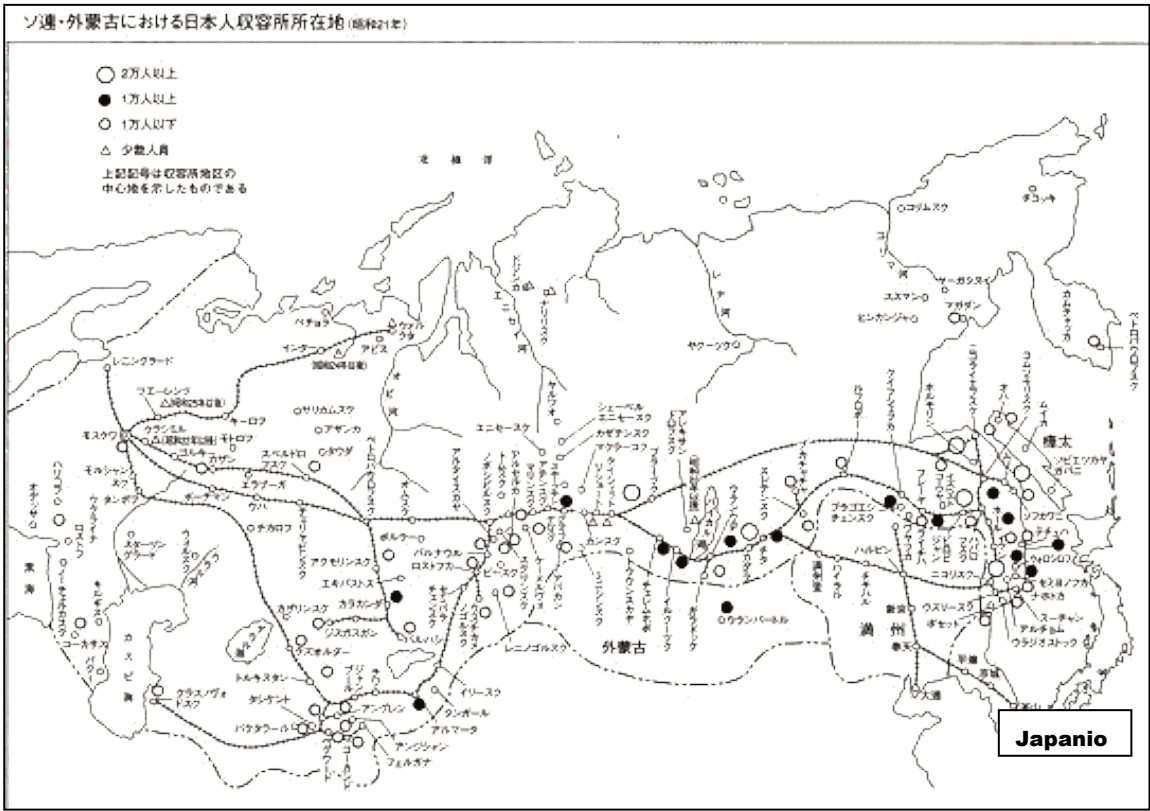

Post la japana modernigo en la 1860-aj jaroj Japanio etendis sian avidan manon al Tajvano, Saĥaleno (duoninsulo en orienta Rusio) kaj sud-Pacifiko, kaj en la 1920-aj jaroj ĝi komencis invadi Ĉinion, sudorientan Azion kaj la tutan Pacifikon.

Kiam Japanio malvenkis en la dua mondmilito, vivis 6,6 milionoj da japanoj en tiuj regionoj. Multaj sukcesis relative bonorde reveni al Japanio, sed 600 mil japanoj retenitaj de Sovetunio havis grandan malfacilon. Multaj el ili estis plu transportitaj al aliaj landoj kaj regionoj kiel Ukrainio, Kazahio, Uzbekio, Mongolio ktp kiel en la sekva mapo.

Koncentrejoj por japanoj

- pli ol 20000 detenitoj   ● pli ol 10000 detenitoj
- malpli ol 10000 detenitoj   △ multaj detenitoj

Ekde la jaro 1947 tiuj retenitoj en Sovetunio komencis reveni al Japanio, kaj la revenado finiĝis en 1956. Ili revenis al 10 japanaj havenoj, el kiuj la haveno Maizuru funkciis plej longe ĝis septembro 1958.

En la Muzeo la ĉefa temo estas vivo de tiuj retenitoj en Siberio. En la suba foto estas montrita taglibro de Seno Osamu (1908~1995) skribita sur ŝeloj de betulo. En ĝi oni povas legi jenajn tankaĵojn kaj hajkojn pri sia familio kaj malfacila vivo en Siberio.

Mia patrino faris varman miksaĵon
de sakeo kaj ovo
por mi suferanta pro malvarmumo.

En la kampo elhakitan en betularbaro,
ni ĝoje rikoltis terpomojn,
kvankam la kvanto estis malgranda.

Ni metis kadavrojn
en la ĉevalĉaron,
apude malĝoje staris arboj.

Super la vintra arbaro
komenciĝis luna eklipso meznokte.

Al ni kuŝantaj kun mantelo sur ni
ventetis tra fendoj
en malvarma vintra nokto.

Retenitoj kaŝe kunportis tiujn kajerojn hejmen, kaj tiuj estas registritaj
kiel mondaj memorheredaĵoj de UNESKO.

Retenitaj japanoj dividas malmultan manĝaĵon egale per pesilo. Supre en iom pli varma loko kuŝas malsanulo. Apude staras sovetunia soldato.

Post la dua mondmilito estis kantataj multaj kantoj temantaj pri tiuj spertoj en la sovetuniaj koncentrejoj. Unu el la plej famaj kantoj estas “Patrino sur la kajo”. Tiu patrino nomata Haŝino Ise atendadis revenon de sia filo sur la kajo de la haveno Maizuru. La kanto tekstas:

Mi venis ĉi tien ankaŭ hodiaŭ,
 Al tiu kajo mi venis ankaŭ hodiaŭ,
 Mi scias, ke mia revo ne plenumiĝos,
 Sed mi venis, esperante, ke la hazardo okazos.

(Monologo)

Revenis denove la ŝipo kunportanta retenitojn, sed mia filo ne revenis. Ĉu vi ne povas vidi min staranta sur la kajo? La nomo de la haveno estas Maizuru, fluganta gruo. Kial vi ne revenas, flugante? Se vi ne povos reveni, alparolu min eĉ per unu vorto....

En la muzeo estis montritaj fotoj kaj leteroj de s-ino Haŝino. Ŝi loĝis en Tokio kaj ekde la jaro 1950 dum 6 jaroj ŝi vizitadis la havenon Maizuru, kredante, ke ŝis filo revenos. En septembro 1954 la ministerio de bonfaro oficiale anoncis al ŝi, ke ŝia filo mortis, kaj en 1956 Tokio anoncis, ke li mortis en la batalo en la urbo Mudanjiang (牡丹江) en nordorienta Ĉinio.

Sed surprize, laŭ la intereta informo, li postvivis la militon kaj vivis en Ĉinio post la milito. La artikolo jene skribas:

Ŝia atendata filo vivis post la milito. Tio klariĝis en 2000, post morto de lia patrino en 1981. Li estis kaptita de Sovetunio kaj transportita al Siberio, kaj pli poste li estis transportita al nordorienta Ĉinio kaj servis por la Okavoja Armeo de Ĉina Komunista Partio. Poste li vivis en Ŝanhajo kiel radiografo kaj faris familion. Li sciis, ke lia patrino atendas lin en Maizuru, sed li ne kontaktis ŝin. La kialo ne estas klara. Ekde 1996 li trifoje renkontis la grupon, kiu vizitis Ĉinion por konsoli japanajn militmortintojn, sed li rifuzis reveni al Japanio, dirante, ke oni kredas lin morta, do li ne povas reveni tiel malfrue.

La jaro 2016 estas 60-jara datreveno de la fino de reveno de la detenitoj el Sovetunio. Kial ĝi detenis tiujn japanojn? La Muzeo klarigas jene:

Sovetunio suferis multe pro la dua mondmilito, perdinte multege da homoj kaj proprietajoj, tial ĝi bezonis laborforton. Samon ĝi faris por germanaj kaptitoj.

Tamen troviĝas alia argumento, ke laŭ la sekreta promeso inter Japanio kaj Sovetunio, Japanio mem proponis, ke tiuj japanoj laboru en Sovetunio. En la artikolo “Kio estas deteno de japanoj en Siberio?” en la ĵurnalo Akahata la 24an de aŭgusto 2016 estas skribite jene:

Antaŭ ol Stalin sekrete ordonis la detenon de japanoj, li ordonis, ke Sovetunio ne transportu japanajn kaptitojn garnizonantajn en nordorienta Ĉinio. Kial li ŝanĝis la ordonon? S-ro Ŝirai Hisaja, reprezentanto de Esplorcentro de la historio inter Japanio kaj Rusio, klarigas jene:

La ĉefstabo de la japana armeo proponis, ke Sovetunio libere disponu japanajn kaptitojn por la Ruĝa Armeo. Tiujn dokumentojn skribitajn de la japana armeo s-ro Saitoo Rokuroo, la unua prezidanto de la Societo de la detenitoj kaj kaptitoj, trovis en la arkivo de Sovetunio.

Unu el tiuj dokumentoj estas tiu de Sejima Rjuuzoo, ano de la ĉefstabejo. En ĝi li proponis, ke Sovetunio uzu laŭ sia volo japanajn kaptitojn por Ruĝa Armeo. Alia dokumento skribita de Asaeda Ŝigeharu, ankaŭ ano de la ĉefstabejo, proponis, ke japanaj kaptitoj loĝu en Koreio aŭ nordorienta Ĉinio sub la kontrolo de Sovetunio kaj tiuj, kiuj loĝados tie, perdu japanan ŝtatanecon

S-ro Saitoo kolere kritikis la japanan registaron, kaj diras en sia libro: “Post la milito multaj japanaj enmigrintoj estis postlasitaj en nordorienta Ĉinio, ĉiuj viroj estis mobilizitaj al la batalo kaj la kaptitoj estis transportitaj por la uzo de Sovetunio. Tiuj ne estis simplaj eraroj, sed intence faritaj. La detenitoj, tute ne sciante la fakton, morte dormas en fremdaj lokoj”.

Sovetunio planis detale pri utiligo de japanaj kaptitoj kaj faris dokumentojn pri ĉiuj. Lastatempe 700 mil kartoj kaj materialoj pri tiuj estis transdonitaj al Japanio. Nun, se iliaj familioj petos la dokumentojn, la registaro donos tiujn kun traduko en la japanan lingvon. Sed ankoraŭ nun ne estas identigitaj 15000 mortintoj, kaj pli ol 35000 mortintoj dormas sub la frosta tero. La ministerio de bonfaro trovis 224 tombejojn, sed tiam troviĝis pli ol 2000 koncentrejoj.

En la muzeo de Maizuru, oni tute ne mencias pri tiuj faktoj, nek pri tio, kial japanoj garnizonis en nordorienta Ĉinio kaj kaptitaj. Oni kaŝas la japanan invadon en Ĉinio, kaj nur apelacias emocie al la vizitantoj pri mizero de kaptita vivo en Sovetunio.

Dum la dua mondmilito tri milionoj da japanoj mortis, el kiuj 2,4 milionoj mortis ekster Japanio. La registaro lastatempe komencis klopode kolekti tiujn cindrojn, sed 1,13 milionoj ankoraŭ dormas en fremdaj lokoj. Jam pluvivantoj de la milito malmultiĝas, do informoj pri mortoj de tiuj militmortintoj same malmultiĝas, tial bedaŭrinde plej multaj mortintoj ekster Japanio devos dormadi, kie ili mortis, neniam revenonte al sia familio.